

לפרשת וישלח – תשע"ו

מאבק לדורות

אבשלום מאירסדורף

"ויהי לי שור וחמור וצאן ועבד ושפחה...". שור זה יוסף שנאמר: "בכור שורו הדר לו" (דברים ל"ג). חמור זה יששכר דכתיב 'יששכר חמור גרם' (בראשית מט): 'וצאן' אלו ישראל שנאמר: "ואתן צאן מרעיתי" (יחזקאל לד): ועבד זה דוד שנאמר: "אני עבדך בן אמתך" (תהילים קטו): ושפחה זו אביגיל... (בראשית רבה עה, יב') {שם ו'}

רבנן אמרי: 'שור' זה משוח מלחמה... 'חמור' זה מלך המשיח {שם ו'}. מה הייתה כוונתו של המדרש זה לאור דברי המדרש הרחוקים מאד מהסברו הפשטני של המקרא. כדי לענות על שאלה זו עלינו לבאר מדרש נוסף:

"יעבור נא אדוני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני עד אשר אבוא אל אדוני שעירה-ואימתי ילך? בימי המשיח שנאמר: "ויעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו" (שם עח, יז)

יעקב בתשובתו לעשו שהוא בדרכו לשעירה, אין הוא מתכוון לרגע העכשווי אלא באחרית הימים שיגיע זמן "ועלו מושיעים בהר ציון" עד אז אומר יעקב "ואני אתנהלה לאטי" אין למהר. ליעקב יש ראייה הסטורית הוא איננו חי את חיי השעה אלא בכל מעשיו הוא מתנהג לאור ראייה לעתיד. מבחינתו אין כעת למהר שהרי זמנם של מלכי ישראל עתיד להיות אחרי מלכי עשו כפי שמצאנו בכתוב: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל" (ברא' לו, לא). אומר רש"י:

"שמונה היו וכנגדן העמיד יעקב וביטל מלכות עשו בימיו."

לכן "יעבור נא אדוני לפני עבדו" ומכאן אפשר להבין את משמעותה עמוקה של דברי חז"ל במדרש. יעקב מראה לעשו מה יתפתח ממנו ובמה כוחו הגדול-"המלך המשיח". משיח המלחמה -יוסף ויששכר. חז"ל בהבנתם מורים לנו שאין זה מאבק פרטי בין יעקב לעשו אלא מאבק בין שני עמים עם יעקב -ישראל ועם עשו -אדום. מאבק הנמשך דורי דורות ויעקב אבינו מלמדנו כיצד להתמודד עם בעיות השעה בראיה לטווח עתידי. ראייה שתהיה משמעות כללית כלפי עם ישראל ולא משמעות פרטית כלפי עצמו בלבד. ו"מעשי אבות סימן לבנים".

כאשר אבותינו ידעו שהם אבות האומה וידעו מה מוטל על כתפיהם הם בחנו את העניין מתוך ראייה עתידית. יעקב אבינו בהיותו יוצא למלחמה כנגד עשו הסתכל בראייתו העתידית בבוחנו את מה שיצא ממנו יששכר, יוסף, מלך המשיח. היה בטוח בצדקת דרכו וידע הוא על מה נלחם. גם אנו, מוטלת עלינו החובה לשים דגש על חוזקה הרוחני והגשמי של מדינת ישראל שהוקמה בנסי נסים ונפלאותיו של הקב"ה. דגש החרוט על דגלינו הנקרא "תורה ועבודה".

בימים אלו עלינו לעשות, ולהאמין בצדקת דרכינו להמשך תקומת עם ישראל בארצו כפי שראה זאת יעקב אבינו